

ZERZAVATIN SUÇU NE?

13 Şubat 2019

Son dönemde yüksek çıkan enflasyon oranlarının günah keçisi olarak gıda fiyatları ilan edildi. Sorunun gerçek nedenlerini ortadan kaldırmak yerine, enflasyon oranının düşük çıkması için geçici çözümlerden sonuç alınmaya çalışılıyor. Yıllardır üretimin artırılması, bunun için girdi fiyatlarının azaltılarak, çiftçinin karlı üretim yapabilmesinin sağlanması önerileri dikkate alınmadı. İthalat kolaylığına dayalı popülist politikalar tercih edildi. Son gelinen noktada soğan depolarının basılması da çözüm olmayınca, belediyeler eliyle maliyetine tanzim satış yapılması uygulamasına başlandı.

Öncelikli sorunumuz çiftçinin karlı üretim yapamaması nedeniyle, üretimden vazgeçmesidir. 2004 yılından bugüne kadar tarım alanımız 3.4 milyon hektar azalmıştır. Bu alan Belçika'nın yüzölçümünden fazla bir alana karşılık gelmektedir.

Çizelge-1 Tarım Alanlarımızda Değişim

YIL	Alan (ha)	YIL	Alan (ha)
2004	26.593.178	2012	23.781.999
2005	26.606.715	2013	23.805.512
2006	25.876.271	2014	23.940.714
2007	24.887.394	2015	23.933.614
2008	24.505.223	2016	23.711.159
2009	24.294.681	2017	23.385.093
2010	24.394.205	2018	23.199.946
2011	23.613.761	Kaynak; TÜİK	

Üretim yapılan alanlar ve buna bağlı olarak üretim miktarımız da gün geçtikçe azalmaktadır. Söz konusu ürünlerin ekim alanlarına incelendiğinde, bu durum açıklıkla görülmektedir. Biber, domates, salatalık, ıspanak, patlıcan, soğan ve patates piyasa fiyatlarının düşürülmesi amacıyla belediyelerin açtıkları tanzim satış noktalarında satışa sunuldu. Bu yöntemle çözüm yolu aramak sadece günübürlük bir rahatlamaktan öteye gitmeyecektir.

Çizelge-2 Satışa Sunulan Ürünlerin Ekim Alanları (ha)

Ürünler	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Biber Dolmalık	16.878	16.599	15.840	15.788	15.509	15.103	14.363	14.715	14.153	13.135
Biber Salçalık,	28.089	32.707	29.133	29.855	30.056	29.835	30.842	32.558	33.313	34.625
Biber Sivri	30.525	31.856	31.581	33.065	33.193	31.343	31.315	31.672	30.334	29.089
Domates Salçalık	60.158	55.690	57.306	60.962	61.112	59.931	61.452	55.855	53.965	51.974
Domates Sofralık	126.788	123.435	123.712	128.240	128.010	123.098	125.712	124.832	123.509	117.510
Hıyar Sofralık	32.257	31.580	31.067	30.934	30.617	30.728	30.945	30.189	28.955	28.885
Hıyar Turşuluk	8.252	7.877	7.730	7.379	7.555	7.501	6.866	6.736	6.804	6.773
Ispanak	19.302	18.773	18.703	18.490	18.137	17.115	16.579	16.151	16.373	16.391
Patlıcan	26.232	26.754	25.330	24.664	24.862	24.292	23.421	23.296	21.447	19.929
Soğan Kuru	60.558	62.698	66.119	72.232	61.632	60.044	57.704	60.403	57.692	52.713
Patates	142.874	138.866	142.985	172.087	125.030	129.703	153.879	144.857	142.884	135.937

Kaynak; TÜİK

Son on yılda ekim alanlarına bakıldığında, sadece salçalık biber ekim alanlarında bir artış olduğu, diğer ürünlerin ekim alanlarında azalış olduğu görülmektedir. Konunun üretim boyutuna bakılacak olunursa, karşımıza aşağıdaki tablo çıkmaktadır.

Çizelge-3 Satışa Sunulan Ürünlerin Üretim Miktarı (ton)

Miktar (Ton)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Biber Dolmalık	384.273	387.626	364.930	383.213	398.470	391.009	393.109	418.435	420.904	397.175
Biber Salçalık	700.038	782.173	730.493	748.422	814.372	829.809	879.775	957.030	1.107.713	1.128.060
Biber Sivri	752.692	816.901	879.846	910.725	946.506	907.126	919.004	967.466	945.361	930.349
Domates Salçalık	3.539.611	2.878.812	3.430.002	3.652.039	3.878.220	3.914.890	4.445.000	4.018.753	3.960.281	3.735.080
Domates Sofralık	7.205.961	7.173.188	7.573.431	7.697.961	7.941.780	7.935.110	8.170.000	8.581.247	8.789.719	8.414.920
Hıyar Sofralık	1.582.396	1.593.844	1.605.319	1.603.110	1.613.771	1.636.431	1.687.301	1.676.897	1.687.927	1.701.735
Hıyar Turşuluk	152.614	145.347	143.855	138.768	140.842	144.041	135.335	134.784	139.855	146.538
Ispanak	225.343	218.291	221.632	222.225	220.274	207.676	208.403	210.999	222.177	225.174
Patlıcan	816.134	846.998	821.770	799.285	826.941	827.380	805.259	854.049	883.917	836.284
Soğan Kuru	1.849.582	1.900.000	2.141.373	1.735.857	1.904.846	1.790.000	1.879.189	2.120.581	2.175.911	1.930.695
Patates	4.397.711	4.513.453	4.613.071	4.795.122	3.948.000	4.166.000	4.760.000	4.750.000	4.800.000	4.550.000

Kaynak; TÜİK

Son on yıldaki üretim miktarına bakıldığında, ekim yapılan alanın azalmasına karşın, üretimde bir miktar artış meydana geldiği görülmektedir. İstatistiki verinin doğruluğu tartışmasına girmeden, artışın verim artışından kaynaklandığı kabul edildiğinde, bu sonuçlar halkımızın gıda ihtiyacının karşılanması açısından olumlu olarak değerlendirilebilir. Ancak bu saptamanın isabeti, aynı dönemdeki ülke nüfusu ve kişi başına düşen üretim miktarının dikkate alınmasını gerektirmektedir.

Çizelge-4 Satışa Sunulan Ürünlerin Kişi Başı Üretim Miktarı (Kg)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nüfus (Milyon)	72,6	73,7	74,7	75,6	76,7	77,7	78,7	79,8	80,8	82,0
Biber Dolmalık	5,30	5,26	4,88	5,07	5,20	5,03	4,99	5,24	5,21	4,84
Biber Salçalık	9,65	10,61	9,78	9,90	10,62	10,68	11,17	11,99	13,71	13,76
Biber Sivri	10,37	11,08	11,77	12,04	12,35	11,68	11,67	12,12	11,70	11,35
Domates Salçalık	48,78	39,05	45,90	48,29	50,58	50,39	56,45	50,35	49,01	45,55
Domates Sofralık	99,31	97,30	101,35	101,79	103,59	102,13	103,76	107,51	108,77	102,62
Hıyar Sofralık	21,81	21,62	21,48	21,20	21,05	21,06	21,43	21,01	20,89	20,75
Hıyar Turşuluk	2,10	1,97	1,93	1,83	1,84	1,85	1,72	1,69	1,73	1,79
Ispanak	3,11	2,96	2,97	2,94	2,87	2,67	2,65	2,64	2,75	2,75
Patlıcan	11,25	11,49	11,00	10,57	10,79	10,65	10,23	10,70	10,94	10,20
Soğan Kuru	25,49	25,77	28,66	22,95	24,85	23,04	23,87	26,57	26,93	23,54
Patates	60,61	61,22	61,73	63,40	51,49	53,62	60,45	59,51	59,40	55,49

Kaynak; TÜİK

Çizelge incelendiğinde ilk göze çarpan son on yılda salçalık biber, sivri biber, sofralık domates dışındaki ürünlerin kişi başı üretiminde azalma olduğudur. Bu veriler incelerken ülkemizde

bulunan 4 milyona yakın Suriyeli mülteci de dikkate alınır, üretimimizin, kişi başına düşen üretim miktarının yıllar içinde görülenden daha fazla azaldığı daha iyi anlaşılacaktır.

Bu veriler tanzim satış yoluyla ürün fiyatlarında kısa bir süre düşüş yaşansa da, üretimimizi artırmadığımız, çiftçimizi üretim süreçlerine sokamadığımız sürece sorunların artarak devam edeceğidir. Çiftçinin üretimden vazgeçmesinin en önemli nedeni girdi fiyatlarındaki artışın, ürün fiyatlarının çok üzerinde artması ve kar edemeyişidir.

Çizelge-5 Satış Sunulan Ürünlerin Fiyatı (Kg/TL)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ispanak	1,05	1,28	1,22	1,32	1,26	1,14	1,5	1,42	1,51
Biber Salçalık,	0,82	0,92	1,14	0,97	0,73	0,76	0,96	0,98	1,09
Biber Dolmalık	0,93	1,12	1,21	1,13	1,32	1,08	1,34	1,37	1,5
Biber Sivri	0,99	1,16	1,39	1,46	1,37	1,39	1,6	1,55	1,79
Hıyar Sofralık	0,79	1,01	1,08	1,19	1,12	1,07	1,08	1,12	1,32
Hıyar Turşuluk	1,06	1,1	1,1	1,33	1,24	1,41	1,64	1,59	1,75
Patlıcan	0,84	0,87	1,05	1,08	1,04	1,15	1,3	1,26	1,41
Domates Sofralık	0,85	1,3	1,09	1,11	1,15	1,14	1,23	1,25	1,35
Domates Salçalık	0,42	0,69	0,44	0,48	0,4	0,45	0,46	0,48	0,51
Soğan Kuru	0,54	0,89	0,76	0,49	0,53	0,52	0,67	0,76	0,56
Patates	0,55	0,62	0,7	0,47	0,56	1,16	1,13	0,64	0,71

Kaynak: TÜİK

Ürün fiyatların, daha iyi anlaşılabilmesi için 2009 yılını baz kabul edilip, yıllık enflasyon dikkate alındığında karşımıza aşağıdaki tablo çıkmaktadır.

Çizelge-6 Satış Sunulan Ürünlerin Fiyatı (Kg/TL) baz değer 2009=100

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ispanak	100	122	116	126	120	109	143	135	144
Biber (Salçalık)	100	112	139	118	89	93	117	120	133
Biber (Dolmalık)	100	124	134	126	147	120	149	152	167
Biber (Sivri)	100	117	140	147	138	140	162	157	181
Hıyar (Sofralık)	100	128	137	151	142	135	137	142	167
Hıyar (Turşuluk)	100	104	104	125	117	133	155	150	165
Patlıcan	100	104	125	129	124	137	155	150	168
Domates (Sofralık)	100	153	128	131	135	134	145	147	159
Domates (Salçalık)	100	164	105	114	95	107	110	114	121
Soğan (Kuru)	100	165	141	91	98	96	124	141	104
Patates	100	113	127	85	102	211	205	116	129
Yıllık Enflasyon	-	6,4	10,4	6,2	7,4	8,2	8,8	8,5	11,92
Enflasyon	100	106	117	125	134	145	158	171	192

2009 yılı 100 baz kabul edildiğinde, enflasyon 2017 yılında 192'ye ulaşmaktadır. Bu değer altında kalan her türlü ürün fiyatı, çiftçinin enflasyon karşısında reel olarak zarar ettiğini

göstermektedir. Çizelge incelendiğinde görüleceği üzere, ürünlerin tümünün fiyatı enflasyon artışının gerisinde kalmıştır.

Gıda fiyatlarının artışı ile ilgili olarak yapılması gereken, öncelikle sorunun doğru olarak saptanıp, bu sorunu giderici, kalıcı çözümlerin üretilmesi, üretim artışını sağlayacak, çiftçilerin karlı bir üretim yapmasını mümkün kılacak politikaların gecikmeksizin uygulamaya konulmasıdır. Bu politikaların uygulanmaması, son yıllarda sıklıkla karşılaştığımız hortum, fırtına, sel gibi doğal afetlerin de etkisiyle ürün fiyatlarında daha fazla bir artışa yol açacaktır.

TMMOB

Ziraat Mühendisleri Odası